

CENTRAAL INSTITUUT VOOR LANDBOUWKUNDIG ONDERZOEK

Gestencilde Mededelingen

Jaargang 1952

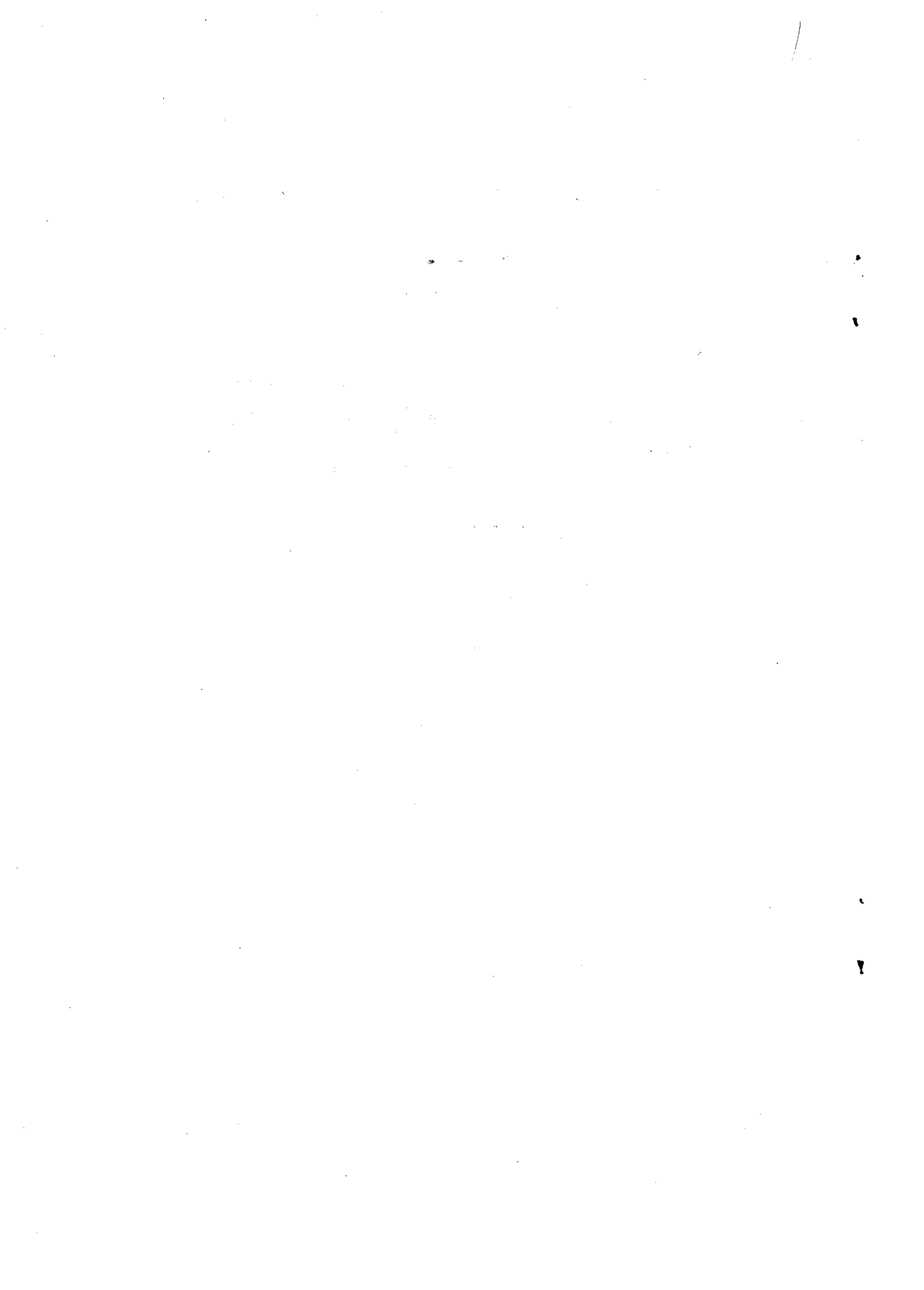
nr. 5

ERVARINGEN MET HET SCHEUREN VAN GRASLAND

(een samenvatting van in 1943 en 1948 opgestelde
rapporten van Rijkslandbouwoconsulenten en een
verslag van een interprovinciale proef met ak-
kerbouwgewassen op gescheurd grasland)

Dr W.H. van Dobben

2161238

Inhoud:

	<u>Bladzijde</u>
Inleiding	1
Geschiktheid van het perceel, voorbereidende maatregelen	1
De techniek van het scheuren	2
Tijd van scheuren	2
De bemesting	3
De keuze der gewassen	3
Ritnaaldenschade	3
De volgende jaren	5
De interprovinciale veldproef met diverse zomer- gewassen op gescheurd grasland in 1943	5

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

10/10/10

Inleiding

In Januari 1943 werd door de Inspecteur van de Landbouw op voorstel van de "Commissie voor het verzamelen van ervaringen op gescheurd grasland" tot de Rijkslandbouwconsulenten het verzoek gericht:

1. door de assistenten een groot aantal gevallen gescheurd land te laten enquêteren,
2. de eigen ervaringen in een algemeen overzicht samen te vatten.

Aan dit verzoek is in ruime mate gevolg gegeven, zodat over geheel Nederland ongeveer 3300 gevallen, betrekking hebbend op het oogstjaar 1942 werden geënuquêteerd. Over 1943 is later nog een groot aantal gegevens verzameld langs dezelfde weg, die speciaal betrekking hadden op schade door ritnaalden.

Ten slotte werd er in November 1948 nog een verzoek tot de Rijkslandbouwconsulenten gericht, om betreffende de indertijd geënuquêteerde percelen navraag te laten doen over de ervaringen uit latere jaren. Ook hieraan was weer de vraag verbonden om een algemeen overzicht samen te stellen. De gegevens van deze enquêtes zijn thans bewerkt en verschenen als Gestencilde Mededeling nr. 16, Jaargang 1951 van het C.I.L.O.: De resultaten van een enquête betreffende in 1942 gescheurd grasland door G.Chr.J.F. Nielen.

Voorts kwamen van 14 Rijkslandbouwconsulenten algemene overzichten binnen, waarin de ervaringen uit eigen ambtsgebied zijn neergelegd.

De in deze overzichten neergelegde ervaringen en opvattingen zijn over het algemeen goed met elkaar in overeenstemming.

Een voorlopige samenvatting van de nota's van 1943 werd reeds in November 1948 aan de Rijkslandbouwconsulenten toegezonden. Deze is thans aangevuld met de naderhand binnengekomen berichten.

Ook is hierbij opgenomen het verslag betreffende een in 1943 genomen interprovinciale proef met diverse akkerbouwgewassen op gescheurd land.

Geschiktheid van het perceel, voorbereidende maatregelen.

De beste resultaten met akkerbouw op gescheurd land worden bereikt op percelen, die ook als grasland uitblinken, wanneer het land tenminste niet te laag is gelegen.

Het zijn echter in het algemeen niet de beste stukken, die men scheurt en dit is ook niet onjuist, daar het scheuren veelal juist tot verbetering van de cultuurtoestand kan leiden. Alleen met zeer zware, diep ontkalkte, ondoorlatende klei is voorzichtigheid geboden, hoewel ook hier goede resultaten kunnen worden bereikt. Overigens is het enige beletsel een ligging van minder dan 50 cm boven de slootwaterstand. In veengebieden moet men deze eis nog hoger stellen, er zijn hier gevallen voorgekomen, dat men na het eerste gewas niet meer met paarden op het land kon komen.

Voorts houde men er rekening mee, dat een bouwakker veelal een rug vormt, grasland daarentegen ligt vaak hol, hetgeen de afwatering bemoeilijkt, vooral wanneer men bij het scheuren alle greppels dichtploegt. Het is daarom noodzakelijk een goede begreppeling te handhaven, ook reeds omdat er in sommige gevallen veel goede cultuurgrond in de greppels kan verdwijnen. Overigens moet steeds worden overwogen of een drainage vóór het scheuren niet de juiste oplossing voor het probleem van de afwatering vormt. Ook peilverlaging van een polder of een deel van een polder kan uitkomst geven, zonder dat dit bijzonder hoge kosten meebrengt.

De techniek van het scheuren¹⁾

De zorg, die aan het scheuren zelf wordt besteed, is van zo groot belang, dat hierbij al voor een groot deel wordt beslist over wel en wee van het te verbouwen gewas. De ondergeploegde zode moet snel verteren en een goede aansluiting met de ondergrond verkrijgen. Het is hiertoe bevorderlijk, dat de zode in stukken wordt gesneden, dun afgeschild en op gelijkmatige diepte ondergeploegd. Daarbij moet voldoende grond op de zode komen om een zaaibed te maken, dat men behoorlijk kan eggen zonder weer stukken zode naar boven te halen.

De diepte, waarop ten slotte geploegd wordt, hangt zeer van de grondsoort af en ook van het gewas. Voor granen en erwten is het voldoende in het geheel 15 cm diep te ploegen, voor aardappelen en bieten gaat men tot 18 à 20 cm. Gewaakt moet worden tegen het bovenbrengen van zuur en humusarm zand. Is het nodig diepere lagen te breken, dan kan dit het best geschieden met de ondergrondploeg.

Bij goede kleigrond met een kalkrijke ondergrond kan men met voordeel op grotere diepte ploegen.

De beste resultaten worden bereikt met het z.g. "tweevoren", vooral op zand- en veengrond. Hiertoe wordt eerst de zode zo dun mogelijk afgeschild en omgekeerd in de voor gelegd, waarna er met een tweede ploeg een laagje ondergrond wordt opgeploegd. Om de zode goed omgekeerd en horizontaal te krijgen, werd in het consulentenschap OF aanbevolen een jongen achter de ploeg te laten lopen, die de zode op de hoogst gelegen kant aantrapt. Ook het gebruik van een ploeg met lang rister wordt aanbevolen, waardoor de voor goed open blijft liggen om de zode te ontvangen.

Voor het scheuren kan de zode stuk gesneden worden met vleugel- of schijveneg. Ook bestaat de mogelijkheid om eerst het gehele perceel dun af te schillen, eventueel te kalken of een lichte stalmestgift toe te dienen en dan de zode fijn te verdelen door vleugelen. Hierna kan op volle diepte worden geploegd.

Hetzelfde effect als met tweevoren kan men ook bereiken in één gang met een ploeg voorzien van een voorschaar.

Het eenvoudig kerend ploegen, waarbij de ploeg althans van een kouter voorzien moet zijn, kan bij zorgvuldig werken ook wel goede resultaten opleveren, hoewel het minder zekerheid biedt van een goede aansluiting met de ondergrond en een gelijkmatige bedekking van de zode.

Bij laat scheuren kan het wenselijk zijn, na het eerste gewas ondiep te ploegen en zodoende de zode nog een jaar er onder te laten.

Tijd van scheuren

Het najaar geldt algemeen als de beste tijd van scheuren. In de winter kan de zode dan al enigszins verteren, terwijl het geheel beter bezakt. Ook kan de vorst beter inwerken, zodat een goed zaaibed wordt verkregen. In het voorjaar kan men dan dikwijls met eggen volstaan.

Scheurt men in het voorjaar, dan liefst zo vroeg mogelijk, terwijl overwogen dient te worden of door herhaald rollen en eggen het bezakken bevorderd kan worden. Let men hierop niet, dan bestaat het risico, dat het zaaibed te snel uitdroogt.

Ook voor gewassen, die betrekkelijk laat kunnen worden gezaaid, is vroeg scheuren noodzakelijk. Scheuren in een droge periode kan de kans op schade door ritnaalden aanmerkelijk verminderen.

¹⁾ Over dit onderwerp is een meer uitgebreid rapport in voorbereiding bij de Rijkslandbouwconsulent voor Landbouwwerktuigen.

Onkruid

Op gescheurd oud grasland heeft men in de eerste jaren in de regel weinig last van onkruid. Dit is logisch, omdat de eenjarige akkeronkruiden in goed grasland praktisch niet voorkomen. Anders staat het met overjarige planten als akkerdistel, kweekgras en kruipende boterbloem, die na het scheuren ook op het bouwland weer levensmogelijkheden vinden.

Bij een goede geregelde grondbewerking verdwijnt de laatstgenoemde spoedig. Het kweek kan goed bestreden worden door scheuren en herhaaldelijk bewerken in droge perioden. De akkerdistel kan in een graangewas in het voorjaar uitstekend bestreden worden met groeistofbespuitingen.

De bemesting

Hoewel goed grasland na scheuren dikwijls in staat is om zonder enige bemesting een zeer hoge opbrengst te leveren, dient steeds te worden nagegaan, waaraan het land gebrek kan lijden. Grondonderzoek is hierbij een aangewezen hulpmiddel.

Het is bekend, dat veel grasland arm is aan fosfaat, hetgeen na scheuren zeker de opbrengst van het akkerbouwgewas kan drukken.

Kaligebrek treedt speciaal op in percelen, die vaak werden gehooïd, in zeer ernstige mate op rivierklei. De kwaliteit en houdbaarheid van aardappelen en de stevigheid van granen laat op gescheurd land dikwijls te wensen over door kaligebrek. Met het geven van stikstof op gescheurd land moet grote voorzichtigheid worden betracht en wel te meer, naarmate het land beter is, de zode meer ontwikkeld en naarmate het scheuren vroeger heeft plaats gehad.

Bekalken is in vele gevallen wenselijk, speciaal als het gaat om zware, moeilijk te bewerken kleigrond of om viltige, slecht verterende zode. Of een verhoging van de kalktoestand de opbrengst als zodanig in het eerste jaar verhoogt, is echter twijfelachtig (vergel. med. 16, jaargang 1951 "De resultaten van een enquête enz).

In vele gevallen vraagt ook de voorziening van de grond met magnesium, koper en sporenelementen de aandacht.

In gevallen, waarin een slechte, dunne zode wordt gescheurd, kan ook de organische voorziening van de bouwvoor onvoldoende zijn. Een lichte bemesting met stalmest kan daaraan tegemoet komen.

Ritnaaldenschade

De bij de enquête verkregen gegevens over schade door ritnaalden zijn apart verwerkt (G.F. Makkink: Ritnaalden na het scheuren van grasland. Maandblad v.d. Landbouwvoorlichtingsdienst 1945, blz. 594), alsmede een enquête van de P.D. over 1943 (G.F. Makkink, Idem 1946, blz. 10). Daarbij is gebleken, dat men niet tot bevredigende conclusies kan komen, zolang het aantal aanwezige ritnaalden niet vastgesteld kan worden. Hiervoor is naderhand een bemonsteringsmethode uitgewerkt (J. Doeksen: Ritnaalden in gescheurd grasland, Maandblad enz. 1950 blz. 114).

De keuze der gewassen

Wintergewassen

In 1942 werden goede resultaten verkregen met winterrogge. Dit is voor gescheurd land op zandgrond een zeer geschikt gewas gebleken, mits men zo vroeg scheurt, dat de rogge uiterlijk half October kan worden gezaaid. Met het oog op vreterij en uitwinteren is het noodzakelijk, dat het gewas behoorlijk uitgestoeld de winter ingaat.

De hoogteligging van het perceel legt enige beperking op, omdat de rogge in de winter geen last van water kan verdragen.

Met wintertarwe waren de resultaten in 1942 zeer slecht, hetgeen wellicht voor een groot deel kan worden geweten aan het feit, dat op pas gescheurd land het gevaar van uitwinteren zeer groot is, wegens gebrekkige verwarming door de ondergrond. Van vreterij en onkruid werd ook meer last ondervonden dan bij rogge. Slechts sterk uitstoelende, stevige, wintervaste rassen zijn eventueel op hun plaats.

Wintergerst is niet geschikt wegens het risico van uitwinteren. Winterkoolzaad kan op gescheurd land hoge opbrengsten leveren. Het risico voor uitwinteren is hier ook groot, maar door de veel geringere kosten van het zaad weegt dit risico minder zwaar dan bij de granen.

Zomergewassen

De beste resultaten worden verkregen met haver, waarbij vroegrijpende rassen met stevig stro de voorkeur verdienen. Ook met gerst zijn wel redelijke resultaten bereikt. Zomertarwe kan op hiervoor geschikt land met weinig onkruid ook wel slagen, al waren in 1942 de resultaten zeer slecht. Mais is af te raden wegens de gevoeligheid voor ritnaalden. Met het oog op legeren is het niet aan te raden van granen meer dan de normale hoeveelheid zaaizaad te gebruiken.

Erwten

Met groene erwten zijn de ervaringen zeer gunstig, vooral op klei- maar ook op veengrond. Dit gewas heeft heel weinig van ritnaalden te lijden. Men kiest bij voorkeur rassen met kort stro, op zeer vruchtbaar land vooral geen capucijners. Mangaangebrek (kwade harten) komt op gescheurd land nogal eens voor. Dit kan voorkomen worden door bemesting met Mangaansulfaat.

Vlas

In het Z.W.-kleigebied is nogal eens vlas gezaaid op gescheurd land. Hierbij werden goede resultaten verkregen, mits men geen bemesting met stikstof toepaste. Bij de kieming werden wel eens moeilijkheden ondervonden. Het stro wordt vaak wat grof.

Bieten

Hiermee zijn goede resultaten bereikt. De opkomst liet wel eens te wensen over, op kleigrond is het wenselijk voor en na het zaaien te rollen. Ritnaaldenschade komt nogal veel voor. De zuurgraad van de grond moet geschikt zijn. Voorts moet men te lage percelen vermijden, daar deze tijdens de bietenoogst te nat kunnen zijn. Bij de rassenkeuze dient men op de rooibaarheid te letten, daar de bieten op gescheurd land vaak sterk vertakken. Ook zijn het gehalte en de bewaarbaarheid vaak minder goed. Groenkragen met goed gehalte zijn aan te bevelen. Tegen hartrot kan men zich vrijwaren door een bemesting met borax.

Aardappelen

Dit gewas is zeer geschikt. Men ondervindt hierbij minder het gevaar van een slecht zaai-bed, dat de fijne zaden bedreigt op gescheurde grond, doordat de oppervlakte korsten vormt. Uit de enquête blijkt duidelijk, dat de beste resultaten worden bereikt met grote poters, waarschijnlijk wegens grotere resistentie tegen vreterij. Alle maatregelen, die een vlotte opkomst garanderen, moeten worden genomen. Normaal anaarden is aan te bevelen. Algemeen is de ervaring, dat Phytosphthora en virusziekten op gescheurd land spoedig ernstige vormen aannemen. Dit geldt ook voor Rhizoctonia en schurft.

Daarom is gekeurd pootgoed een eerste vereiste en verdient spuiten aanbeveling. De praktijk kiest het liefst niet te vroege rassen (behalve in de tuinbouwstreken), het type Bevelander is zeer in trek. Het rooien mag op gescheurd land ook weer niet te laat vallen, vooral als het land laag gelegen is. Op gescheurd land hebben de gewassen neiging laat af te rijpen, zodat men zeer late rassen moet vermijden. Poterteelt is om deze reden op gescheurd land ook niet op zijn plaats. Vroeg rooien kan weer last geven met de nog onvoldoend verteerde zode. Aan de kalibemesting dient grote aandacht te worden besteed.

Kool

Met sluitkool en spruitkool worden in de streken met grove tuinbouw op gescheurd land uitstekende resultaten bereikt. Na een mislukt gewas kan de kool nog uitkomst brengen, evenals de koolreap, waarmede ook goede ervaringen werden verkregen.

De volgende jaren

Wanneer men de resultaten met akkerbouw op percelen, die in 1942 gescheurd zijn en sindsdien niet weer ingezaaid, overziet, dan krijgt men de indruk, dat zij zelfs na 5 jaren nog steeds beter bewerkbaar waren, minder onkruid droegen en hogere opbrengsten gaven dan vergelijkbaar oud bouwland. Overigens is het duidelijk, dat het hier gaat om een categorie (niet weer ingezaaid), die door de ligging geschikt was voor bouwland. Percelen, waarbij dit niet het geval was, zijn vrijwel steeds weer tot grasland gemaakt. Toch kunnen wij een en ander opvatten als een aanwijzing, dat de gunstige nawerking van de verteerde zode zeer lang merkbaar kan zijn.

De interprovinciale veldproef met diverse zomergewassen op gescheurd grasland in 1943

In deze proef waren opgenomen zomertarwe, zomergerst, haver, erwten, bruine bonen, aardappelen en voederbieten. De beschikbare gegevens en de opbrengsten zijn weergegeven in bijgaande tabellen.

De gegevens betreffende de grondsoort, welke voorkomen op de verslagstaten, zijn zeer summier. Over de kwaliteit van de betrokken percelen als grasland werd ook vrijwel niets genoteerd. Van de gevolgde werkwijze is niets bekend en zelfs de scheurdatum is meestal niet opgegeven. Vele van deze proeven zijn op in de winter gescheurd land aangelegd. De granen en erwten zijn meest in de loop van Maart gezaaid, de bieten in de 2e helft van April, aan de late kant. Het poten van de aardappelen gebeurde dikwijls ook zeer laat in April, zonder dat men kan zeggen, dat de opbrengst in die gevallen duidelijk lager bleef.

Op zandgrond werden 26 proeven aangelegd door de Rijkslandbouwconsulenten in de betrokken gebieden. Van deze proeven werden 17 verslagen ingezonden, waarvan er 2 zeer onregelmatige opbrengsten toonden. Op de proef OO 1011 leverden alleen de haver en de erwten een normale opbrengst, het proefveld had veel te lijden van ritnaalden en onkruid. Op Ve 1027, waar de hakvruchten, tarwe en erwten een miscogst leverden, bracht de haver nog plm. 3000 kg/ha op ondanks dunne stand. Ook hier werd de hoofdschuld bij de ritnaalden gezocht.

De 15 proeven op zandgrond, die in de tabel zijn opgenomen, leverden hoge opbrengsten. Als bemesting werd meestal K en N toegediend, waarbij het opvalt dat de granen in verhouding met de hakvruchten tamelijk zwaar met stikstof zijn bemest. Er trad ook nogal legering op.

Ondanks het feit, dat de zomergranen tijdig in de grond kwamen en relatief zwaar werden bemest, zijn de hakvruchten en peulvruchten naar verhouding nog beter geslaagd. De opbrengst van de erwten lag duidelijk boven die van de granen, de bruine bonen kwamen ermee gelijk. Bovendien liet de kwaliteit van de granen te wensen over, de korrels waren schrompelig. De haver bracht het er beter af dan de zomertarwe en de zomergerst, maar was niet opvallend superieur.

Op kleigrond werden 5 proeven aangelegd, van slechts 3 zijn verslagen ingezonden.

Alleen op het proefveld NGr 883 werden met alle gewassen hoge opbrengsten verkregen. Het betrof hier een middenzware ont-kalkte kleigrond (pH 6.1, P-citr.38, Kali % 0.030), welke geen bemesting ontving en reeds in Augustus 1942 werd gescheurd. Het graan, vooral de haver, is hier enorm zwaar geworden. De kwaliteit van de korrel was alweer niet mooi. De opbrengst van de erwten lag in dit geval beneden die van de granen, de aardappelen en bieten gaven een hoge productie, de Eigenheimers waren sterk door Phytophthora aangetast, ook in de knol.

Het proefveld U 308 lag op zware ont-kalkte rivierklei (pH 6, P-citr. 26, Kali % 0.017), welke geen bemesting ontving.

De granen leverden hier geen hoge opbrengst. De haver kwam bovenaan ondanks het feit, dat ze nog op 13 April moest worden overgezaaid.

De erwten mislukten door vogelschade, de bonen hadden van K-gebrek en slakken te lijden. In de aardappelen werd K-gebrek opgemerkt, de opbrengst was niet hoog. De bieten leverden wel een hoge opbrengst.

Ve 1021 lag op rivierklei, die begin Februari was gescheurd. De erwten mislukten door vogelschade, de bonen en hakvruchten leden sterk door de intensieve onkruidbestrijding, die moest worden toegepast. De haver en de aardappelen leverden hier de beste opbrengsten.

Het is jammer, dat van de vele proeven, die als "mislukt" werden afgeschreven, geen verslagen binnen zijn gekomen, waarop de redenen van de mislukking te lezen waren. Voor dit type proef waren de uitkomsten van de mislukte evenzeer van belang als die van de geslaagde.

In het algemeen bevestigen de proeven van 1943 de indruk, dat men onder gunstige omstandigheden met zeer uiteenlopende zomergerassen uitstekende resultaten kan behalen op gescheurd land. Opvallend was het goede slagen van de erwten op zandgrond.

Onder minder gunstige omstandigheden toonde de haver zich zeer cogstzeker.

Interprovinciale Gewassenproef op gescheurd grasland in 1943

Gescheurd grasland op kleigrond

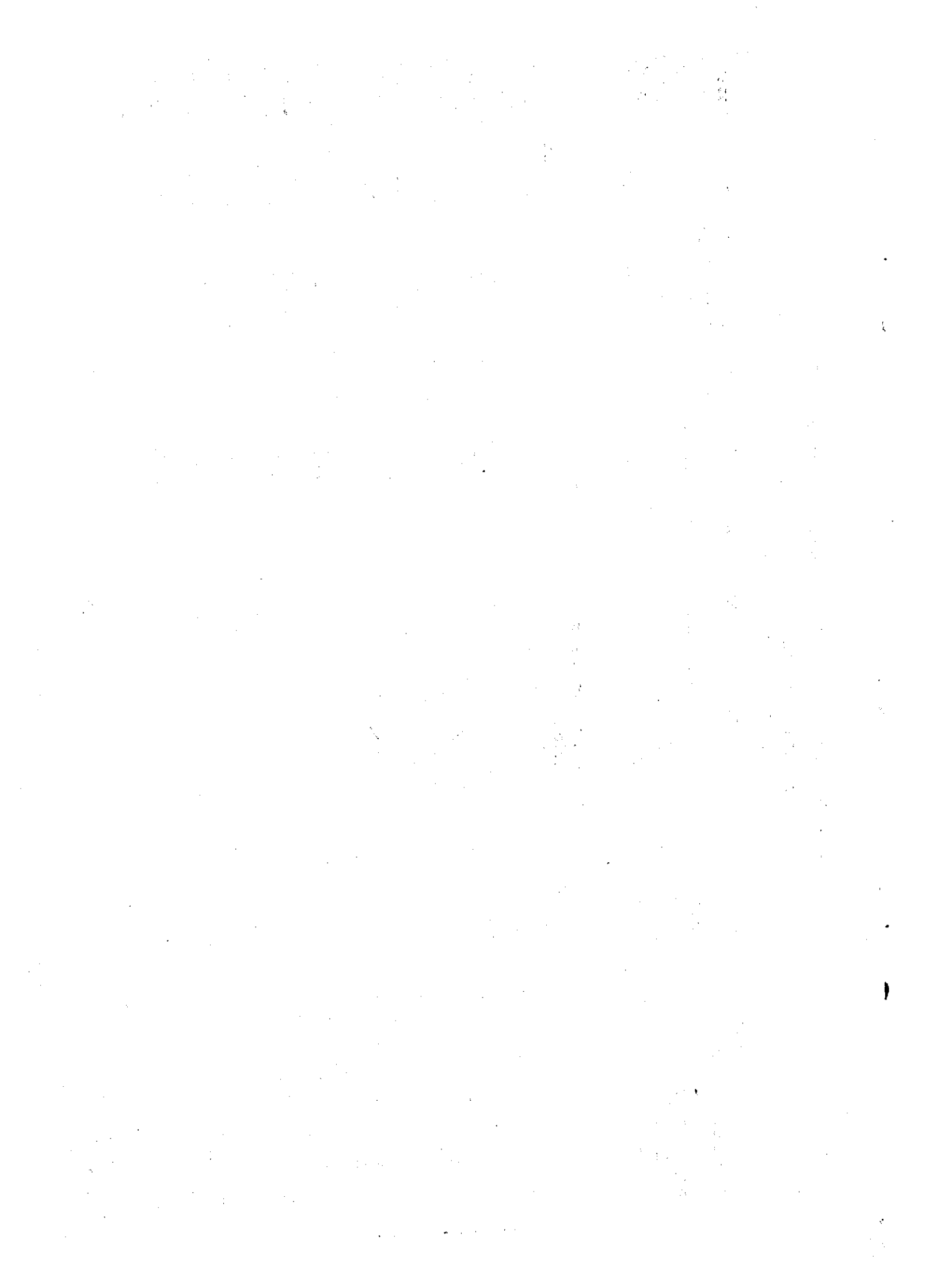
Opbrengsten in kg/ha.

Reg.no.	Zomertarwe		Zomergerst		havert		groene erwten		bruine bonen		aardappelen		voederbielen	
	korrel	stro	korrel	stro	korrel	stro	korrel	stro	korrel	stro	Beka	Eigenheimer knol	Groeningia biet	Groeningia loof
NGr 883	3720	8280	4100	5150	5250	9300	3080	5320				42090	81200	18700
Ve 1021	2010	5010	2070	5320	2920	6990			1460			29260	35170	12630
U 308	2140	8610	2530	6200	2830	7440			2590	1690		27600	90300	17800

Gescheurd grasland op kleigrond

Reg.no.	Carma		Kenia		Adelaar		Unica		Beka		Eigenheimer knol		Groeningia loof	
	korrel	stro	korrel	stro	korrel	stro	korrel	stro	korrel	stro	korrel	stro	biet	loof
OF 522	4570	7790	4110	6430	5040	7790	4500	5140	4220		37800	82400	28900	
00 1005	3370	5200	2530	4600	3770	6400	4000		3600		33930	78930	32400	
00 1006	2880	6590	3020	5430	4340	6980	3610	3750	3530	2950	32170	83850	15480	
00 1007	1)3590	7990	2650	6260	3930	6620	4900		2840		34820	86950	30020	
00 1008	1)2150	3900	2840	4140	3180	4910	3630	4530	2330	2600	38450	63030	21790	
00 1009	2860	5100	2860	4790	3490	5570	5000	3750	3000	1820	40550	92800	20530	
00 1010	2900	5460	2300	4180	3540	5840	3260	3790	2370		32070	48330	11350	
Ve 1022	3800	7940	4030	6250	4710	8560	3270	3980	2750	3080	42590	82580	21670	
Ve 1023	3440	7070	3390	7240	3690	8240	2590	4320			17390			
Ve 1024	4360	8760	5020	9340	3840	9120	3960	4280	2210	5600	45540	74000	24420	
Ve 1025	2270	8600	3000	8000	4270	5600	4590	3840	2780		51100	44330	16070	
Vc 1031	2050	8680	2120	6800			4040		3650		36760	93610	42780	
Ve 1032	4520	8710	3850		4520	10120	5790		3650		32250	101170	31000	
L 799	1)3830	8060	2590	6930	3440	7720	3640	5650	4320	3520	29600	83900	19200	
WM 767	1600	2770	3120	4710	2980	6980	3350	3510	2130	2350	32860	66400	12700	
gem. van 11 prv.	3070	6310	3000	5610	3700	6630	3980	3030	3030		36900	73950	20920	
gem. van 12 prv.	3200	6510	3080		3770	6090	4130		3080		36520	76220	21760	
gem. van 13 prv.	3110	6680	3000				4120		3060		36530	77560	23380	
gem. van 14 prv.	3200	6830	3150				4110				37180	77310	23450	
gem. van 15 prv.	3210	6840	3160				4010				35860			

1) 2e gewas na scheuren.

Gewassenproef op gescheurd grasland

Reg.no.	Proefveldhouder	grond-soort	aantal grootte veldjes der per veldjes object in aren	bemesting granen peulvruchten aardappelen bieten	voorvrucht	Carma	Kenta	Adel	Umla	Beka	Erigen	Groe	min g
NGr 883	N. J. Schutter, Ten Boer	klei	1	1.00	200 ks 200 pk	grasl.	13/3	10/3	10/3	30/3	17/4		
OF 522	B. S. v. d. Burg, Opeinde	zand	3	0.50	200 ks 200 pk	grasl.	22/3	22/3	22/3	13/5	14/4	22/4	
00 1005	Wed. G. Nevenzel, Den Ham	zand	3	1.002	300 K40	grasl.	16/3	12/3	20/3	14/5	3/4	17/4	
00 1006	Wed. B. J. Hamer, Albergen	zand	3	0.96	granen 200 kas aard.+bieten 300 kas br. bonen+erwten 100 kas	grasl.	22/3	22/3	17/3	18/5	17/4	23/4	
00 1007	R. Woudenbergh, Wierden	zand	3	0.90	alles 40000 gier	bieten 1)	19/3	16/3	16/3	17/5	16/4	23/4	
00 1008	J. H. Harmelink, Fleringen	zand	3	0.70	600 K40	aard. 1)	17/3	17/3	17/3	12/5	16/4	19/4	
00 1009	M. Elkink, Hellendoorn	zand	3	1.00	550 K20	grasl.	17/3	11/3	25/3	17/5	15/4	22/4	
00 1010	G. J. Klein Snakenberg, Haaksbergen	zand	3	1.00	10000 g; 10000 dm; 200 K40	grasl.	17/3	17/3	22/3	14/5	6/4	27/4	
Ve 1021	G. J. v. 't Land, Hattem	klei	3		10000 g; 150 sul- kaphos; 300 pk	grasl.	25/3	25/3	25/3	17/4	17/4	17/4	
Ve 1022	H. Franken, Hulshorst	zand	3		300 K40	grasl.	30/3	30/3	30/3	22/4	22/4	22/4	
Ve 1023	Wed. E. J. v. d. Brake, Doornspijk	zand	3		800 pk	grasl.	29/3	29/3	29/3	3/4	18/5	20/4	20/4
Ve 1024	J. Moven, Olhebroek	zand	3		granen 200 kas, 300 K40 erwten+ aard. 200 kas bieten 300 kas, 600 K40	grasl.	25/3	25/3	25/3	18/5	28/4	21/4	
Ve 1025	H. Esveld, Putten	zand	3		granen 300 kas erwten 100 kas	grasl.	27/3	27/3	27/3	27/4	27/4	27/4	
Ve 1031	W. Kroon, Nijkerk	zand	3		350 K20	grasl.	8/4	8/4	8/4	9/4	23/4	29/4	
Ve 1032	R. Vorsthoof, Emst	zand	3		granen 200 kas, 250 K40 aard. 200 kas peulvr. 150 kas	grasl.	26/3	26/3	26/3	17/5	22/4	27/4	
U 308	J. van Eck, Iinschoten	klei	3	0.50	granen 100 kas, 400 K40 bieten 300 kas, 800 K40 aard. 200 kas, 400 pk peulvruchten 400 pk	grasl.	1/4	3/4	13/4	24/3	18/5	22/4	17/4
L 799	P. J. Jacobs, Heiden	zand	2	1.12	600 pk, 600 dm	bieten 1)	24/3	24/3	24/3	24/5	14/5	5/5	21/4
WM 767	J. v. d. Kooy, Slootdorp	zand	3	0.50	granen 250 kas br. bonen+ aard. 150 kas bieten 600 kas, 300 K40	grasl.	16/3	16/3	16/3	14/5	29/4	22/4	

1) d. w. z. eerste vrucht op gescheurd grasland

